

Handledning till Utbildningsradions EU-temaserie

Under 1990-talet och 2000-talet gjorde Utbildningsradion en mängd filmer och radioprogram om EU. En del av detta material har nu omvandlats till en temaserie bestående av tolv teman med ett femtiotal underrubriker. Varje underrubrik är ett klipp från materialet om EU. De flesta klippen som har gjorts är 5–10 min. långa. Till varje underrubrik (klipp) finns en beskrivning av innehållet. Beskrivningarna talar bl.a. om vilka frågeställningar som tas upp i klippen. Temaserien finns tillgänglig på www.ur.se. Gå till "Mediebiblioteket" och sök på underrubrikens namn.

Generell användning av EU-temaserien

Målet är att EU-temaserien skall kunna användas på ett fruktbart sätt i skolans undervisning om EU. Lärare och elever kan jobba med ett material som är strukturerat och utgå från ett tema i sänder. Information i form av rörliga bilder är dessutom något som ungdomar i allmänhet uppskattar. De korta film- och radioklippen om EU är lämpliga att använda som utgångspunkt för diskussioner och problembaserad undervisning. Klippen kan snabbt aktivera elevernas tankar om EU. Dessutom kan kortare inslag, som läraren hjälper till att kommentera, göra det lättare för elever att "hinna med" att förstå EU. Eleverna smälter EU i "små doser". Klippen kan exempelvis användas för att sätta igång en lektion eller avsluta en lektion. Eleverna kan naturligtvis också få i uppgift att titta på och reflektera kring olika klipp utanför lektionstid.

Olika kategorier av klipp

Klipp som fördelats under de olika temana kan delas in i olika kategorier. En del klipp består av faktamässig information om EU och skulle kunna kallas för *Så fungerar det-klipp*. Exempel på sådana klipp (underrubriker) är "EMU:s inträdeskrav", "EU-nämnden och makten i Sverige" och "EU-parlamentet – ett Babels torn" (som handlar om tolkarnas arbete inom EU).

Många klipp anknyter till EU:s förflutna och dess framtid. *EU:s framväxt-klipp* är en lämplig benämning på dessa. Många teman är kopplade till den typen av klipp, exempelvis "EU:s historia", "EU och Tyskland" samt "EU:s utvidgning".

Därtill kan man också se en kategori av klipp som innehåller öppna värderingar. Därför är det motiverat att kalla dem för *Värderingsklipp*. I dessa klipp förekommer det argument för och emot olika områden inom EU. Exempel på klipp inom denna kategori är "Sveriges före detta riksbankchef tycker till om EMU" och "Skilda åsikter om EMU inom det socialdemokratiska partiet". En del av värderingsklippens innehåller också en moralisk och etisk dimension. Det gäller framför allt underrubrikerna till temat "EU och omvärlden". Frågan om det rika EU:s moraliska ansvar gentemot fattiga delar av världen tas bl.a. upp i klippet "EU:s gräns mot Afrika".

Exempel på hur klipp kan användas i fem lektioner om EU

Lektion 1: EU:s historiska bakgrund

Målet med lektionen är att eleverna skall få kunskap om EU:s historiska bakgrund. Klippet *Behovet av fred mellan Frankrike och Tyskland* (längd 4,42 min.) är lämpligt att visa som utgångspunkt för en diskussion om den bakgrund och de motiv som låg bakom EG:s (senare EU:s) bildande. Filmklippet behandlar de krigiska relationer som under mer än sjuttio år rådde mellan Frankrike och Tyskland. I klippet möter UR:s reporter den nittiofyraårige franske krigsveteranen Albert Domage, som under första världskriget tvingades kriga mot sina egna landsmän. Eleverna medvetandegörs om att fredstanken var viktig när det europeiska samarbetet inleddes efter andra världskriget. För att visa vad som var särskilt viktigt för att fredstanken skulle kunna förverkligas visas även filmklippen *Kolets och stålets betydelse för det europeiska samarbetet* (längd 2,39 min.) samt *Schumanplanen och kol- och stålunionen* (längd 4,20 min.). Klippen handlar om hur Jean Monnet och den franske utrikesministern Robert Schuman lyckades få kolet och stålet att bli en källa till fred i stället för en källa till konflikt mellan länderna i Europa.

Lektion 2: Sverige och EU

Målet med lektionen är att eleverna skall få kunskap om Sveriges hållning till EU. Lektionen inleds med att visa klippet *Sveriges väg in i EMU* (längd 7,56 min.). 1995 gick Sverige med i EU. I klippet framgår att det länge rådde en oenighet mellan näringslivet, med Volvo i spetsen, och statsmakten i Sverige. Volvo ville att Sverige skulle vara med i EG/EU medan den svenska regeringen ville hålla landet utanför. Med utgångspunkt i klippet tas följande frågor upp i klassrummet: varför rådde det en oenighet mellan näringslivet och den svenska regeringen om ett svenskt medlemskap i EG/EU? Varför förändrade den svenska statsmakten till slut sin syn på EU och ville att Sverige skulle bli medlem? Hur såg det svenska folkomröstningsresultatet om EU-medlemskapet ut? Vilka svenska politiska partier är positiva respektive negativa till EU? Är EU en ideologisk fråga? Vilka regionala skillnader finns det i Sverige vad det gäller synen på EU? Varför har landsbygd och storstäder i Sverige olika syn på EU?

Lektion 3: För- och nackdelar med EMU

Målet med lektionen är att eleverna skall få kunskap om de argument som förekommer i EMU-debatten och därmed få bättre förutsättningar att ta ställning i frågan. Eleverna får se följande filmklipp: *Sveriges före detta riksbankchef tycker till om EMU* (längd 3,94 min.), *Skilda åsikter om EMU inom det socialdemokratiska partiet* (längd 5,35 min.) samt *EMU:s räntepolitik* (längd 2,87 min.) Sammantaget förekommer i klippen merparten av de argument som används i debatten om EMU. Elevernas uppgift blir att utifrån filmklippen ställa upp argument för och emot EMU, samt att pröva hållbarheten i dessa argument.

Lektion 4: EU:s utvidgning

Målet med lektionen är att eleverna skall få kunskap om och reflektera kring EU:s utvidgning. Historiskt har EU utvidgats från att vara ett samarbete mellan sex länder till att i dag vara en union bestående av 27 stater. Dessutom står några stater på kö för att komma med i EU.

EU:s utvidgning medför både möjligheter och problem. Ett filmklipp som anknyter till EU:s utvidgning och som är lämpligt att visa är *Estland och anpassningen till EU:s miljökrav* (längd 12,34 min.). I klippet visas hur Estland, sedan landet kom med i EU, ändrat sin miljösyn. Under Sovjettiden fanns det ingen miljölagstiftning. Radioaktivt avfall dumpades i naturen. Sedan Estland kom med i EU pågår det dock ett arbete med att sanera miljön. Ytterligare ett filmklipp som är kopplat till EU:s utvidgning är *Turkiets eventuella EU-medlemskap* (längd 13,46 min.). Också detta klipp visas för eleverna. I klippet framgår det att Turkiet sedan 1968 har haft en vilja att komma med i EU. Landets oförmåga att förverkliga EU:s krav vad gäller mänskliga rättigheter har dock gjort att det förnekats inträde i unionen. I anslutning till att de två filmklippen visas ges eleverna följande uppgift: ställ upp fördelar (möjligheter) och nackdelar (problem) med att EU växer. Utgå från hur utvidgningen påverkar a) nya medlemsländer, b) EU, c) Sverige.

Lektion 5: EU och omvärlden

Målet med lektionen är att eleverna skall få kunskap om och reflektera över hur relationen mellan EU och Afrika ser ut. Följande klipp anknyter till ämnet: *Flyktingströmmarna från Afrika till EU* (längd 18,08 min.), *Flyktingströmmarna till Europa* (längd 8,05 min.) och *EU:s gräns mot Afrika* (längd 5,28 min.). Klippen väcker följande frågor, som diskuteras i klassrummet: håller det rika och framgångsrika EU på att stänga det fattiga Afrika ute? Hur skall man kommentera att en del spanska städer som utgör EU:s gräns mot Afrika är omgärdade med taggtråd? Vilket ansvar har EU för människor på flykt? Är det etiskt berättigat att tala om illegala flyktingar? Skall man tala om människoräddare eller flyktingsmugglare? Hur går det ihop att EU behöver mer arbetskraft men samtidigt avvisar flyktingar? Hur skall man bäst ta emot människor som flyr till Europa? Hur ser EU:s hjälp till Afrika ut i nuläget?